

TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

ZGODBE TURIZMA

SLAMNIKARSKE ZGODBE

»Domžale so zrasle na slamnikih«

Osnovna šola Venclja Perka Domžale

Raziskovalci: učenci 4. B (Eva Prašnikar , Lan Šinigoj , Iris Štrukelj , Miša Vidic , Tjaš Žibert), učenci 5. B (Živa Kopal, Tinkara Kocjanc , Maruša Kosem Todorovič, Julija Medvešek), učenci 6. A (Iztok Podpečan , Maruša Suhadolnik).

Mentorica in učiteljica: Jelka Lesar

Domžale, 20. 1. 2015

KAZALO

1 UVOD	3
2 RAZISKOVALNI DEL	4
2.1 RAZISKOVALNI PROBLEM	4
2.2 NAMEN RAZISKAVE	4
2.3 METODE RAZISKOVANJA	4
2.4 POTEK RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI Z ANALIZO	5
2.4.1 PREGLED LITERATURE IN KAKO SO SLAMNIKI NAŠLI DOMŽALE	5
2.4.1.1 SLAMNIKARSKE ZGODBE O ZAČETKU SLAMNIKARSTVA PO ZAPISIH UČENCEV	5
2.4.2 INTERVJUJI	6
2.4.2.1 ANALIZA INTERVJUJA Z NEKDANJO DELOVKO UNIVERZALA DOMŽALE MARIJO SUŠNIK	6
2.4.2.1.1 SLAMNIKARSKA ZGODBA OBISK GOSPE MARIJE SUŠNIK	7
2.4.2.1.2 ČASOPISNI ČLANEK »ZGODBA O SLAMNIKARSTVU V DOMŽALAH	9
2.4.2.2 ANALIZA INTERVJUJA Z GOSPODOM IGORJEM KUZMIČEM E ZA TURIZEM DOMŽALE	10
2.4.3 PO POTEH NEKDANJIH SLAMNIKARSKIH TOVARN	11
2.4.3.1 ZAČETEK SLAMNIKARSTVA	11
2.4.3.2 SLAMNIKARSKE TOVARNE	12
2.4.3.3 SLAMNIKARSKA TOVARNA UNIVERZALE	14
2.4.4 SLAMNIKARSKA ULICA	15
2.4.5 GRB OBČINE DOMŽALE	17
2.5 DELAVNICA UČENJA PLETENJA KIT IZ SLAME	17
3 SKLEP	19
4 PRILOGE	20
5 VIRI IN LITERATURA	22

1 UVOD

Slamnik je poleti zelo dobro pokrivalo, ki nas ščiti pred premočnim soncem. Tudi v starih časih so ljudje uporabljali slamniki za enak namen. Slamnik ima v Domžalah dolgo tradicijo, vsaj od prve polovice 18. stoletja, ko je bil slamnik zaščitno pokrivalo kmečkega prebivalstva. Kite za izdelovanje slamnikov so pletli iz različnega števila slam - največ iz sedmih. Uporabljali so pšenično slamo. Zaradi slamnikov so bile Domžale že v 19. stoletju pomembno evropsko industrijsko središče. Domača dejavnost, pletenje slamnatih kit, je prebivalcem v drugi polovici 19. stoletja omogočala največ zaslužka in s tem boljše življenje. V tistih časih so se ljudje zbirali en dan pri eni, drug dan pri drugi hiši, si ob druženju pripovedovali zgodbe in novice. Okoli slamnikarstva se je skozi zgodovino spletlo veliko zgodb. O začetku slamnikarstva in slamnikov so znane tovarniške zgodbe iz starih zapuščenih tovarn iz začetka 20. stoletja ter zgodbe nekdanjih delavcev iz zadnje slamnikarske tovarne Univerzale, ki je z delom prenehala leta 2003.

Kljub zaprtju zadnje slamnikarske tovarne Univerzale, Domžalčane na slamnikarstvo spominjajo Slamnikarska ulica, krajevni grb z upodobljeno kito iz slame, slamnikarski muzej itd. Občina Domžale danes domuje v nekdanji slamnikarski tovarni »nova fabrika«, ki je bila zgrajena leta 1874. Domžalske godbenike prepoznamo po slamnikih na glavi. Tudi člani našega otroškega pevskega zbora so nosili slamnike, ki so bili narejeni v tovarni Univerzale. Naši šolski slamniki so dobili častno mesto v Slamnikarskem muzeju.

Ko smo izvedeli za naslov naše raziskovalne naloge, smo pomislili na naše babice, dedke, ki so bili del uspešne slamnikarske zgodovine. Poiskali smo tudi nekdanje delavce zadnje slamnikarske tovarne Univerzale, da prisluhnemo njihovim zgodbam in si ogledamo njihove fotografije, ki pričarajo delček obdobja slamnikarstva.

2 RAZISKOVALNI DEL

Iščemo zgodbe turizma o slamnikarstvu v svojem domačem kraju.

2.1 RAZISKOVALNI PROBLEM

Kje najti zgodbe o slamnikarstvu? Kako učencem ali turistom predstaviti slamnikarske zgodbe, ki bi se jih še dolgo spominjali?

2.2 NAMEN RAZISKAVE

Namen raziskave je, da učenci s pomočjo literature in starejših ljudi, predvsem pa s pomočjo nekdanjih delavcev Univerzale zapišejo slamnikarske zgodbe. Zgodbe, ki bi pripovedovale zgodovino slamnikarstva.

Cilji raziskave:

- Učenci spoznavajo del življenja naših babic in dedkov v preteklosti.
- Primerjajo delo ljudi v preteklosti in sedanjosti.
- Iščejo zgodbe, s katerimi raziskujejo svoj domači kraj.
- Obiščejo nekdanje slamnikarske tovarne.
- Spoznajo nekdanje delavce Univerzale.
- Sprehodijo se skozi domači kraj in iščejo sledove preteklosti.
- Obiščejo Slamnikarski muzej, v katerem se učijo plesti kite iz slame, iz katerih so se šivali slamniki.
- Pripravijo izdelek (mini slamnik) za sejmarjenje s pomočjo sošolcev.
- Predstavijo svoje delo – raziskovalno nalogo in izdelke.

2.3 METODE RAZISKOVANJA

Raziskovali smo po naslednjih metodah:

- pogovori, poslušanje zgodb;
- intervjuji;
- pregled literature;
- pregled starih fotografij;
- raziskovanje z udeležbo (praktično delo);
- risanje, pisanje, branje;

- obisk Slamnikarskega muzeja;
- obisk slamnikarskih tovarn.

2.4 POTEK RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI Z ANALIZO

2.4.1 Pregled literature in kako so slamniki našli Domžale

Izročilo pravi, da je znanje o izdelavi slamnikov prinesel nek odsluženi vojak iz Ihana ali bližnje okolice, ki je služil v avstrijski vojski v Firencah v Italiji. Tam se je seznanil z obrtjo. Janko Kersnik je poznal še drugo legendo o slamnikarstvu, ki mu jo je povedala stara ženica. Nekoč je prišel slabo oblečen tujec iz Laškega iz Florence v Domžale. V Domžalah, pri Mačku, je prosil za prenočišče. Gospodar ga je na prošnjo sina le vzel pod streho. Dobil je večerjo in prenočišče v hlevu. Drugo jutro je k tujcu v hlev prišel gospodarjev sin. Tujec se mu je želel za njegovo dobroto zahvaliti tako, da ga je učil plesti kite iz slame in sešiti slamnato pokrivalo. Prvi izdelovalec slamnikov je to obrt ljubosumno čuval zase in za svojo družino. Vendar je moral zaradi velikega povpraševanja obrti naučiti tudi druge ljudi. Pozneje je bila na mestu Mačkove kmetije zgrajena slamnikarska tovarna. Lastnik pa je bil potomec gospodarjevega sina, kateremu je tujec zapustil svoj blagoslov.

2.4.1.1 SLAMNIKARSKE ZGODBE O ZAČETKU SLAMNIKARSTVA PO ZAPISIH UČENCEV

- SLAMNIKARSKA ZGODBA 1

Ali veste kaj je slamnikarstvo? Slamnikarstvo je obrt, ki se je razvila v Domžalah in v njeni okolici.

O začetku slamnikarstva pripovedujeta dve zgodbi in sicer obe pravita, da je znanje izdelovanja slamnikov prišlo iz Firenc pred približno 300 leti. V 18. stoletju je bilo slamnikarstvo že razširjena obrt in pomembna pridobitna dejavnost. Ljudje so se ob pletenju slamnatih kit veliko družili, si pripovedovali zgodbe, novice in tudi plesali. Za izdelavo enega slamnika je potrebno splesti 25 metrov dolgo slamnato kito. »Dokler se nismo preselili v Domžale, o slamnikarstvu nisem vedel veliko«, pravi Lan Šinigoj.

- SLAMNIKARSKA ZGODBA 2

Učenka Iris Štrukelj je zapisala:

Danes so slamniki, orodje za izdelavo in znanje izdelave slamnikov dragocena dediščina Domžal in okolice. Pletenje kit in slamnikarstvo je bilo stoletja del življenja domžalskih družin. Pripomoglo je k njihovemu blagostanju ter k razvoju Domžal. Spomini še živijo v stavbah, občinskem grbu, ulici, ki se imenuje Slamnikarska ulica, časopisu Slamnik, pisani besedi, v delovanju različnih društev in turistični ponudbi. Slamnikarska zgodba se v sodobnosti nadaljuje v Slamnikarskem muzeju.

Slamniki so lahko preprosta pokrivala ali umetelni izdelki. Za izdelavo slamnika potrebujemo 24 metrov ročno spletene slamnate kite, znanje šivanja, beljenja, barvanja, oblikovanja, stiskanja in okraševanja. Znanje izdelovanja slamnikov je prišlo iz Firenc. Zadnjo slamnikarsko tovarno Univerzale v Domžalah pa so zaprli 2003.

2.4.2 Intervjuji

Učenci so s pomočjo mentorice pripravili vprašanja. Sestavljali so jih glede na cilje, ki smo jih želeli doseči.

PRILOGA 1 (intervju)

Učenci so opravili dva intervjuja. Na prvi intervju so odgovarjali nekdanja delavka tovarne Univerzale in zaposleni v Slamnikarskem muzeju, predstavnik turističnega društva Domžale. Analizo intervjuja je opravila manjša skupina učencev ob pomoči mentorice.

2.4.2.1 ANALIZA INTERVJUJA Z NEKDANJO DELAVKO UNIVERZALA DOMŽALE, MARIJO SUŠNIK

- Ob prvem vprašanju se je gospa Marija Sušnik predstavila in povedala s čim se ukvarja sedaj, ko je upokojena.
- Že v mladosti so se doma ukvarjali s slamnikarstvom. Pletli so kite iz slame. Tudi gospa Marija je že s 7 leti pletla kite, ki so morale biti dolge več kot 20 metrov.
- Kljub delu je gospa Marija v mladosti napisala vse domače naloge in tudi naučila se je vsega, kar je takrat zahteval njen zelo strog učitelj. Na šolske dni ima zelo lepe in tudi precej žalostne spomine. Žalostni spomini so povezani s telesnim kaznovanjem in pretirano strogostjo takratnih učiteljev. Vesela je, da je danes v šolah drugače.
- Gospa Marija je bila v mladosti doma v okolici Moravč in vsi sosedje, stari in mladi, so pletli slamnate kite, ki so jih odkupovali trgovci za potrebe slamnikarske industrije.
- Pletiti kite iz slame so jo naučili starši že v rani mladosti, saj je družina potrebovala denar, ker so se zaradi majhne kmetije težko preživljali. Pletenje ji je šlo zelo dobro od rok.
- Svojega prvega izdelka se ne spominja, zdi pa se ji, da je bil to slamnik.
- V slamnikarski tovarni Univerzale Domžale se je zaposlila leta 1958. Že po enem letu dela je lahko sedla za šivalni stroj in šivala slamnike. Zaradi svoje marljivosti in natančnosti ter zaradi svojega pozitivnega značaja je kmalu napredovala in postala vodja oddelka, kjer je ostala do upokojitve.
- V tovarni Univerzale so v devetdesetih letih izdelovali tudi kape, smučarske bunde in hlače, vse do leta 2003, ko so tovarno zaprli.
- Na svoje delo v tovarni ima lepe spomine. Takrat so delali tudi ob sobotah, velikokrat pa tudi ob nedeljah. Delavci so se med seboj dobro razumeli in družili tudi po službi.
- Z nekaterimi sodelavci se še občasno družijo. Največ sodelavcev se zbere ob raznih obletnicah, povezanih s tovarno Univerzale.
- Pred enim letom so jo povabili v Slamnikarski muzej Domžale, kjer je brez težav na starem šivalnem stroju zašila slamnik. Gospa Marija pravi, da ni res, da v Domžalah zna šivati slamnike le še gospa Košak, kot pišejo nekateri časopisi. Tudi ona in njene nekdanje sodelavke so še večje tega opravila.
- Slamnike še nosi poleti, da jo varujejo pred soncem.
- Na vprašanje ali pozna kakšno zgodbo o slamnikarstvu, je dejala, da je ta intervju njena zgodba.

Slika1: Gospa Marija Sušnik leta 2014 v Slamnikarskem muzeju šiva slamnik.

Slika 2: Gospa Marija Sušnik z nekdanjimi sodelavci Univerzale Domžale, leta 1979.

2.4.2.1.1 SLAMNIKARSKA ZGODBA »OBISK GOSPE MARIJE SUŠNIK«

Učenki Maruša Suhadolnik in Živa Kobal sta zapisali takole :

Ko je bila gospa Marija še majhna, se je naučila plesti kite iz domač slame. Ko je odrasla, je bila zaposlena v tovarni Univerzale. Delali so 8 ur, če se je mudilo z naročili pa po 10 ur. V tovarni je bila zaposlena do upokojitve. Lansko leto so zaposleni v Slamnikarskem muzeju iskali med nekdanjimi delavci osebo, ki bi še znala izdelati slamnik. Nekdo se je spomnil gospe Marije. Gospe Mariji je uspelo sešiti slamnik, popoln slamnik, od sreče je želela takoj izdelati še enega. Zelo zanimivo je bilo poslušati gospo Marijo, veseli smo, ker si je za nas vzela čas, da sedaj njeno zgodbo delimo z drugimi. Zelo smo se razveselili njene zbirke

slamnikov. Nekaj jih je naredila sama, nekaj jih je kupila. En slamnik je bil izdelan na Kitajskem.

Slika 3: Slamnik iz Kitajske

2.4.2.1.2 ČASOPISNI ČLANEK ZGODBA O SLAMNIKARSTVU V DOMŽALAH

Ker pa svoje zgodbe radi delimo z drugimi, smo objavili članek Zgodbe o slamnikarstvu v Domžalah v časopisu Slamnik 23. December 2014

18 | slamnik

IZ NAŠIH VRTCEV IN ŠOL

Zgodba o slamnikarstvu v Domžalah

Člani turističnega krožka z OŠ Vencija Perka iz Domžal se že skrbno pripravljajo na sodelovanje na prireditvi Turizmu pomaga lastna glava.

OŠ VENCLJA PERKA Letošnja tema so Zgodbe turizma. Odločili so se, da nalogo povežejo s slamnikarstvom, ki je že nekoč in tudi še danes privablja obiskovalce v naše kraje.

naredi cekarje, slamnike in razne spominke.

Slamnikarstvo je zelo stara domača obrt v občinah Domžale, Mengšu, Moravčah in Lukovici. V Domžalah je

Tako je učence turističnega krožka in 4. b razreda obiskala **gospa Marija Sušnik**, ki je dolga leta delala v tovarni Univerzale. Med drugimi se je gospa Marija ukvarjala tudi s šivanjem slamnikov in drugih slamnikarskih izdelkov.

Po obisku so učenci zapisali, kaj jim je gospa Marija povedala. Učenec **Samo Majhenič** je takole zapisal:

Zadnji petek v novembru nas je na šoli obiskala gospa Marija Sušnik. Predstavila nam je slamnikarstvo v Domžalah in okolici.

Gospa se ukvarja z izdelovanjem različnih izdelkov iz slame. Pšenično slamo najprej splete v kite in iz njih

delovala tudi tovarna Univerzale, v kateri so izdelovali slamnike in druge izdelke. Slamnike so prodajali po vsem svetu. Slamnikarstvo je še vedno živo v domači pokrajini. O tej obrti priča tudi Slamnikarski muzej, kjer si lahko ogledamo vso zgodovino in izdelke iz slame. Tudi časopis občine Domžale se imenuje Slamnik.

Ta obrt je bila včasih zelo pomembna in prav je, da jo ohranjamo. Gospa Marija Sušnik je ena izmed redkih, ki še znajo sešiti slamnike. Čeprav je že v pokojju, ji je po 40 letih, ko je zadnjič sešila slamnike, to ponovno zelo dobro uspelo.

BOJANA DORIČ

OŠ VENCLJA PERKA DOMŽALE

2.4.2.2 ANALIZA INTERVJUJA Z GOSPODOM IGORJEM KUZMIČEM, PREDSTAVNIKOM KOMISIJE ZA TURIZEM OBČINE DOMŽALE

PRILOGA 2 (intervju)

- Ob prvem vprašanju se je gospod Igor Kuzmič predstavil in povedal, kaj dela kot predstavnik Komisije za turizem občine Domžale.
- S slamnikarstvom se je prvič srečal v službi, ki jo opravlja.
- Kdaj je tovarno Univerzale prvič obiskal se ni spomnil, omenil pa je, da je bil v tovarni večkrat in da pozna kar nekaj nekdanjih delavcev te tovarne.
- Z nekaterimi zelo dobro sodeluje v okviru Slamnikarskega muzeja. Tudi z gospo Marijo Sušnik.
- Pri svojem delu občasno nosi »službeni« slamnik kot popestritev pri vodenju različnih skupin po Slamnikarskem muzeju.
- Prvi slamnik si je kupil pred leti. Slamnik zelo rad nosi predvsem poleti, ker ga ščiti pred soncem.
- S Slamnikarskem muzejem sodeluje že od ustanovitve. Kot eden od vodičev sodeluje pri raznih delavnicah v muzeju. Predmetom, ki so se nekako znašli v muzeju, išče »izvor«. Išče zanimive predmete za muzej in ljudi, ki še znajo narediti slamnike ali pa vse, kar je povezano s slamo. Sodeluje s šolami in vrtni. Je eden od pomembnih organizatorjev Slamnikarskega sejma.
- Na Slamnikarskem sejmu, ki bo letos potekal že četrtrič, je eden izmed organizatorjev in nanj povabi le tiste posameznike in skupine, ki se ukvarjajo s slamo in slamnikarstvom. Uspelo mu je povabiti tudi ljudi iz tujine, ki izdelujejo različne izdelke iz slame npr. hiše, čipke, podobe živali, okraske.
- Pozna zgodbo o začetku slamnikarstva v Domžalah in okolici. Vojak, ki je služil vojsko v Firencah, v Italiji, se je seznanil z slamnikarstvom in je to znanje posredoval svojim rojakom.
- V Domžalah si turisti lahko zelo veliko ogledajo. Lahko si ogledajo stavbe z zelo zanimivo arhitekturo, zelo zanimive so nekdanje slamnikarske tovarne, Slamnikarski muzej, najstarejšo in še danes delujočo gostilno Keber iz leta 1785, novo domžalsko knjižnico pred katero stoji dimnik visok 32,5 metra, nekdanje Pollakove usnjarne, Srednjo šolo Domžale, v kateri so se v letu 1954 šolali galanteristi, kar je bilo izjemno za vso Evropo. Poleg tega se lahko turisti sprehajajo po urejenih sprehajalnih poteh ob reki Kamniški Bistrici, si ogledajo gozdno učno pot Šumberk itd.
- Na to vprašanje ni uspel odgovoriti zaradi pomanjkanja časa.

Slika 4: Skupinska slika učencev turističnega krožka z gospodom Igorjem Kuzmičem.

2.4.3 PO POTEH NEKDANJIH SLAMNIKARSKIH TOVARN V DOMŽALAH

Zbrali smo se pred našo šolo, kjer smo počakali gospoda Igorja Kuzmiča, predstavnika Komisije za turizem, ki je bil naš vodič po poteh slamnikarskih tovarn. Bil je zelo lep sončen dan, kot nalašč za potepanje po mestu. Začeli smo pri »Novi Fabriki«.

Učenki Maruša in Živa sta povedali: »Gospod Igor Kuzmič je na nas naredil zelo dober vtis in od njega smo se zelo veliko naučili«.

2.4.3.1 ZAČETKI SLAMNIKARSTVA

Začetki slamnikarstva segajo v prvo polovico 18. stoletja. Najprej so slamnike izdelovali za domačo potrebo. Kasneje so si predvsem kajžarji povečali zaslužek s prodajo slamnikov po sejmih. Že leta 1780 Benedikt Franc Hermann v svojih pismih s potovanja po naših deželah ugotavlja, da je izdelovanje slamnikov pomembna obrt, razširjena predvsem v ihanski župniji. Leta 1859 so posamezniki začeli ustanavljati obrtne delavnice. Pletenje kit pa je še zmeraj potekalo na star način.

2.4.3.2 SLAMNIKARSKE TOVARNE

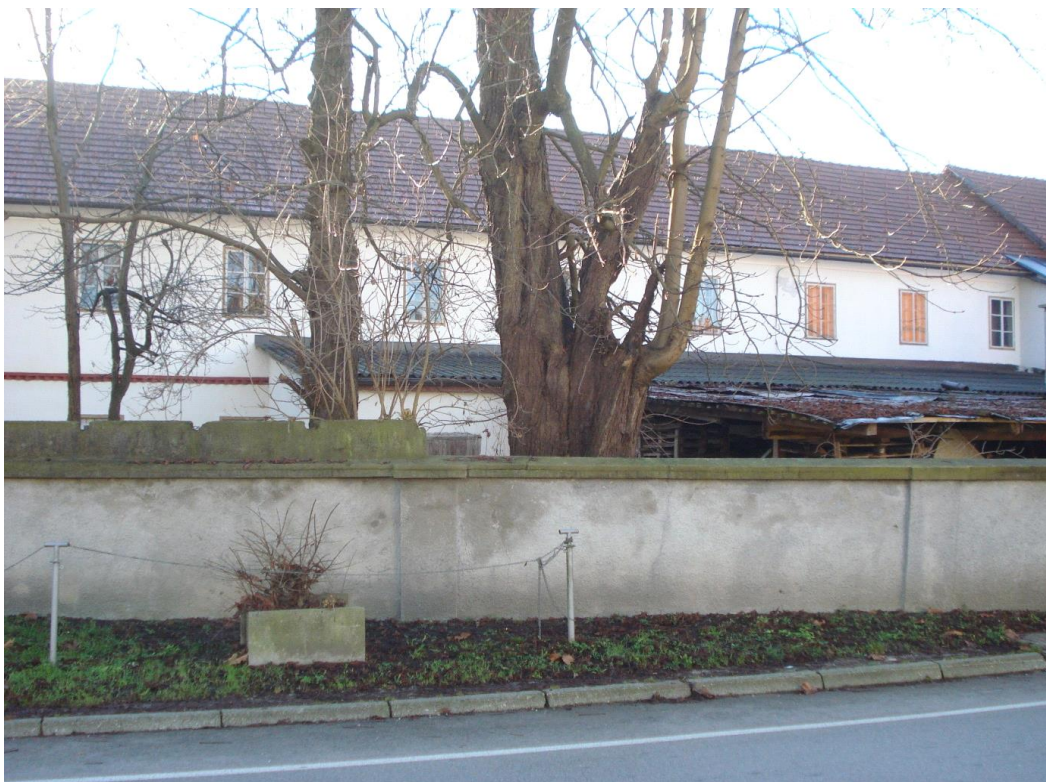
Stroje za izdelovanje slamnikov so začeli uporabljati v drugi polovici 19. stoletja. Prvo tovarno je v Študi leta 1857 sezidal Pavel Melittzer. Zgradili so še druge slamnikarske tovarne: Slamnikarska tovarna »Nova Fabrika« je bila zgrajena leta 1874, sedaj ima v njej sedež Občina Domžale; Ravnikarjeva slamnikarska tovarna je bila zgrajena leta 1908, danes so v njej notarske pisarne; Polževa slamnikarska tovarna; Cerarjeva slamnikarska tovarna.

Slika 5: »Nova Fabrika« nekoč slamnikarska tovarna, sedaj v njej domuje Občina Domžale.

Slika 6: Ravnikarjeva slamnikarska tovarna, v kateri so danes notarske pisarne.

Slika 7: Nekdanja Polževa slamnikarska tovarna.

2.4.3.3 SLAMNIKARSKA TOVARNA UNIVERZALE

Leta 1908 je Jakob Oberwalder zgradil novo, takrat zelo sodobno tovarno. Leta 1922 je bilo v njej zaposlenih 134 delavcev, ki so izdelali 80.000 slamnikov. Leta 1936 je Oberwalderjeva tovarna dobila ime Univerzale. Leta 1964 so izdelali rekordnih 300.377 slamnikov, ki so jih prodajali povsod po svetu. Od takrat se je proizvodnja slamnikov stalno zmanjševala, do zaprtja tovarne leta 2003. Doma so količinsko pletli manj slamnatih kit, saj so jih uvažali iz Kitajske in Italije. Slamo so nadomeščali tudi drugi materiali, kot sta bast (oblanci enake debeline in različnih širin, dolgi približno 60 cm) in mehka rafija.

Nekdanje delavke Univerzala Domžale, gospa Marija Sušnik in njene sodelavke, imajo na delo v tovarni zelo lepe spomine. Ob stečaju tovarne je bilo vsem zelo težko, ker so izgubili delo. Prazna tovarna sedaj čaka na boljše čase.

Eva je zapisala: »Škoda pa je, da ni več tovarn, ker veliko ljudi nima služb«.

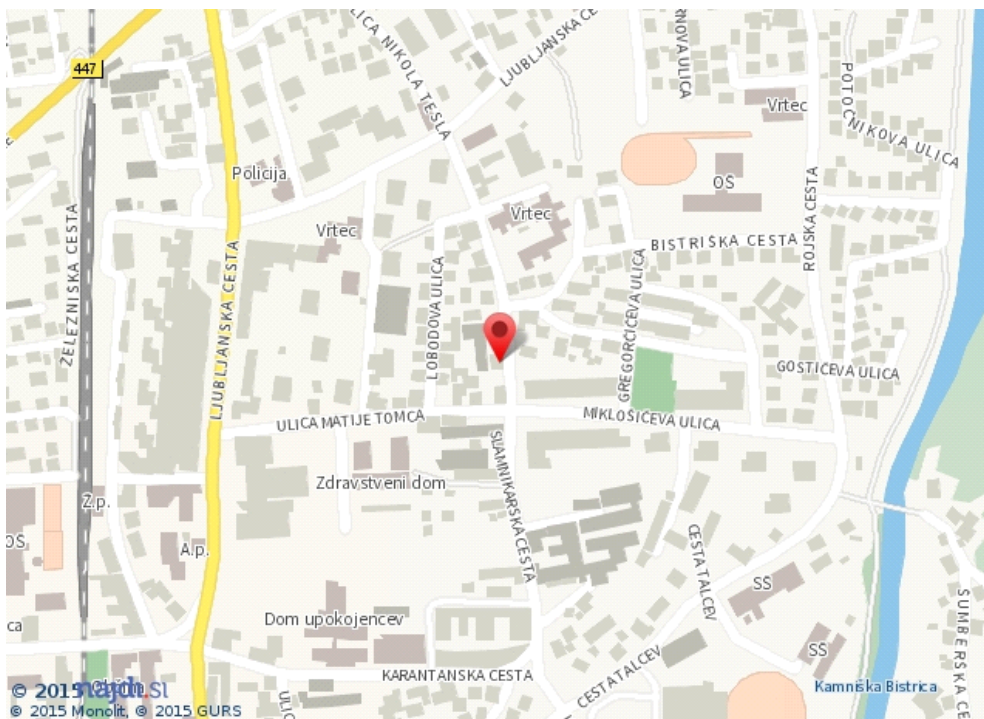

Slika 8: Prazna slamnikarska tovarna Univerzale. Iz strani z plakati dajemo v najem.

Slika 9: Vhod v nekdanjo tovarno Univerzale.

2.4.4 SLAMNIKARSKA ULICA

Slika 10: Zemljevid slamnikarske ulice v Domžalah.

Na nekdanj uspešno obrt in mogočno slamnikarsko industrijo spominja Slamnikarska ulic v Domžalah.

Slika 11: Sprehod po Slamnikarski ulici mimo nekdanje slamnikarske tovarne Univerzale.

Slika 12: Iz Slamnikarske ulice imamo lep razgled na Kamniške Alpe.

2.4.5 Grb občine Domžale

Simbol slamnikarstva v Domžalah je tudi grb Občine Domžale.

Grb je upodobljen na ščitu, na katerem so na modri podlagi upodobljeni trije zlati žitni klasi, ki so med seboj prepleteni v slamnato kito.

Slika 13: Grb Občine Domžale

2.5 DELAVNICA UČENJA PLETENJA SLAMNIKARSKIH KIT

Že lansko leto je predstavnik Komisije za turizem občine Domžale gospod Igor Kuzmič pomagal organizirati delavnico učenja pletenja kit iz slame v Slamnikarskem muzeju Domžale. Takrat je bilo za delavnico veliko zanimanje. Učencem, ki pripravljajo raziskovalno nalogo, se je pridružilo še nekaj prijateljev in sošolcev. Letos smo sami organizirali učenje pletenja kit. Kite so se učili plesti učenci, ki letos prvič sodelujejo pri raziskovalni nalogi. Pletenja so jih učili mentorica in učenci, ki so lansko leto sodelovali pri raziskovalni nalogi Z glavo na zabavo.

Ker pa lahko kite pletemo na različne in v različnih vzorcih, bomo v mesecu februarju 2015 ponovno organizirali delavnico za učence, ki sodelujejo v raziskovalni nalogi in povabili tudi druge učence, ki jih slamnikarstvo zanima.

Slika 14: Kite iz slame in izdelki iz slamnatih kit

3 SKLEP

Pri iskanju slamnikarskih zgodb smo se zelo veliko naučili o svojem kraju. Navdušile so nas stare stavbe mogočnih slamnikarskih tovarn, Slamnikarski muzej, prijetno pa so nas presenetili tudi ljudje, ki so se nekdanje ali pa se ljubiteljsko še vedno ukvarjajo s slamnikarstvom. Njihove zgodbe so nas navdušile in veliko naučile. Ob tem pa smo in še bomo usvajali ročne spretnosti pletenja kit iz slame. Mogoče nam bo uspelo sešiti slamnik. Pletenja slamnatih kit bi želeli naučiti tudi svoje sošolce in svoje domače. Ob pletenju se lahko zabavamo, si povemo novice in pripovedujemo zgodbe, predvsem pa se družimo, tako kot so to počeli naši dedki in babice.

Svoje znanje pletenja bomo predstavili na Slamnikarskem sejmu, ki bo letos potekal že četrtič. Ponosni smo, da imamo v Domžalah Slamnikarsko ulico kot spomin na nekoč tako cenjeno obrt in kasneje industrijo. Mogoče pa bo v daljni prihodnosti slamnikarska obrt spet zaživela in dajala boljši kruh delavcem in njihovim družinam.

Ugotovili smo, da imamo v našem kraju veliko zanimivosti, ki bi navdušile domačega in tujega turista.

4 PRILOGE

Priloga 1

Projekt

TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

SLAMNIKARSKE ZGODBE

INTERVJU (ZA NEKDANJE DELAVKE ZADNJE SLAMNIKARSKE TOVARNE
UNIVERZALE DOMŽALE)

Sem učenec-ka _____ OŠ Venclja Perka iz Domžal. Sodelujem v projektu Turizmu pomaga lastna glava z naslovom Slamnikarske zgodbe.

Pripravljamo raziskovalno nalogo. Raziskujemo slamnikarstvo in iščemo slamnikarske zgodbe. Vaše izkušnje nam bodo prišle prav, zato bi vas prosil/-a, da odgovorite na naslednja vprašanja.

1. Ali se lahko predstavite?
2. Ali ste se že v otroštvu ukvarjali s slamnikarstvom?
3. Ali ste ob delu našli čas za domače naloge in učenje?
4. Ali se je v bližini vašega doma kdo ukvarjal s slamnikarstvom?
5. Kdaj ste se naučili plesti kite iz slame in kako vam je šlo od rok?
6. Kdo vas je naučil?
7. Lahko opišete vaš prvi izdelek iz slamnatih kit?
8. Kdaj ste se zaposlili v tovarni Univerzale Domžale in koliko let ste tam delali?
9. Kakšen je bil vaš delovnik in ali ste delali tudi med vikendi?
10. Kakšni so bili vaši sodelavci, ali imate še vedno stike z njimi?
11. Ali ste kdaj nosili slamnike in ob kakšnih priložnostih ste si jih nadeli?
11. Ali ste po upokojitvi še izdelali slamnik?
12. Ali nam lahko poveste kakšno zgodbo o vašem ukvarjanju s slamnikarstvom?

Domžale, 28. 11. 2014

Priloga 2

Projekt

TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

SLAMNIKARSKE ZGODBE

INTERVJU (za predstavnika Komisije za turizem gospoda Igorja Kuzmiča)

Sem učenec-ka _____ OŠ Venclja Perka iz Domžal. Sodelujem v projektu Turizmu pomaga lastna glava z naslovom Slamnikarske zgodbe.

Pripravljamo raziskovalno nalogo. Raziskujemo slamnikarstvo in iščemo slamnikarske zgodbe. Vaše izkušnje nam bodo prišle prav, zato bi vas prosil/-a, da odgovorite na naslednja vprašanja.

1. Ali se lahko predstavite?
2. Kdaj ste se prvič srečali s slamnikarstvom?
3. Ali ste kdaj obiskali slamnikarsko tovarno Univerzale?
4. Ali poznate nekdanje delavce in ali z njimi sodelujete?
5. Ali ste kdaj nosili slamnik in ob katerih priložnostih?
6. Ali imate doma slamnik in kje ste ga kupili?
7. Kako sodelujete s Slamnikarskim muzejem?
8. Ste eden od organizatorjev Slamnikarskega praznika, zakaj se praznuje in kdo vse sodeluje?
9. Ali poznate kakšno slamnikarsko zgodbo?
10. Kaj še pripravljate za turiste v Domžalah?
11. Ali boste v bodoče organizirali kakšne brezplačne delavnice za otroke?

Domžale, 15. 1. 2015

5 VIRI IN LITERATURA

Fotografije: osebni arhiv

Zemljevid Slamnikarske ulice: Internetna stran Najdi.si

Stane Stražar: Domžale, mesto pod Goričico, Škocjan pri Domžalah: Odbor pri kulturnem društvu «Miran Jarc», 1999.

Saša Roškar: Zgodbe o slamnikih na Domžalskem. Ljubljana: Komisija za turizem Občine Domžale, 2009.

Mesto Domžale – sprehod skozi prostor in čas. Informativna brošura. Domžale: Komisija za turizem (Igor Kuzmič), 2007.

Saša Roškar, Igor Kuzmič: *Mesto Domžale skozi prostor in čas*. Ljubljana: Komisija za turizem Občine Domžale, 2006.